

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΕΚΠΕ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΙΟΥΝΙΟ 2007 ΜΕΧΡΙ ΙΟΥΝΙΟ 2008 – ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

**Φαραγγιτάκης Γιώργος, Τραγαζίκης Παναγιώτης, Πήλιουρας
Παναγιώτης, Σπανού Μάγδα, Κινικλή Μαρία, Τζανετουλάκου
Γεωργία, Κυριακίδης Κυριάκος, Βατρικάς Αναστάσιος**

Διοικούσα Επιτροπή του Παραρτήματος Αττικής

gfarangitakis@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του σύγχρονου κόσμου κυριαρχείται από λογικές ανταγωνισμού, μεγιστοποίησης του παραγωγικού αποτελέσματος και των κερδών και διαμόρφωση υπερκαταναλωτικών και ατομικιστικών συνειδήσεων και συμπεριφορών. Συνέπειες της κυριαρχίας αυτού του είδους των αξιών και των λογικών είναι η οικολογική, οικονομική και κοινωνική κρίση που βιώνουμε στις μέρες μας. Συνειδητοποιούμε καθημερινά την αναγκαιότητα του αναπροσανατολισμού της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στην κατεύθυνση της αειφορίας. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση έχοντας ενσωματώσει εδώ και πολλά χρόνια το εννοιολογικό πλαίσιο και τη μεθοδολογία της Εκπαίδευσης για την Αειφορία είναι σημαντικό εργαλείο για τον αξιακό αναπροσανατολισμό και την απαιτούμενη αναπροσαρμογή πολιτικών και πρακτικών σε όλα τα επίπεδα. Η προσπάθεια αυτή έχει ιδιαίτερη αξία αν γίνεται σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς της τοπικής κοινωνίας ώστε να υπάρξει βάση για πέρασμα από τα λόγια στις πράξεις. Η ΠΕΕΚΠΕ Αττικής στο πλαίσιο αυτής της λογικής ανέπτυξε στο διάστημα ενός έτους μια σειρά εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δράσεων πάντα σε συνεργασία με φορείς και πρόσωπα των τοπικών κοινωνιών και για θέματα που τους απασχολούν.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Παράρτημα ΠΕΕΚΠΕ Αττικής, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αειφορία, Τοπική κοινωνία, Συνεργασία εκπαιδευτικών κοινωνικών και επιστημονικών φορέων, Εκπαίδευση, Επιμόρφωση, Κοινωνικές δράσεις και παρεμβάσεις*

ΣΚΟΠΟΣ

Η ανάπτυξη δράσεων και συνεργασιών με τους εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς, επιστημονικούς φορείς της Αττικής για την ενδυνάμωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Το Παράρτημα της ΠΕΕΚΠΕ Αττικής ιδρύθηκε το 1992 και τα μέλη του προσπαθούν να συμβάλλουν στην πραγματοποίηση των σκοπών του καταστατικού της ΠΕΕΚΠΕ παίρνοντας υπόψη τη σημερινή κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Είναι γνωστό ότι η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του σύγχρονου κόσμου κυριαρχείται από λογικές ανταγωνισμού, μεγιστοποίησης του παραγωγικού αποτελέσματος και των κερδών και διαμόρφωση υπερκαταναλωτικών και ατομικιστικών συνειδήσεων και συμπεριφορών.

Συνέπειες της κυριαρχίας αυτού του είδους των αξιών και των λογικών είναι φαινόμενα όπως η εξάντληση των φυσικών πόρων στους οποίους στηρίζονται οι κοινωνίες και τα οικονομικά τους συστήματα, η ενεργειακή κρίση, οξύτατα προβλήματα ρύπανσης του περιβάλλοντος, απειλητικές κλιματικές αλλαγές, η συνακόλουθη υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής, οι πόλεμοι, η εξαθλίωση του τρίτου κόσμου, οι δικτατορίες, η πολιτιστική υποβάθμιση, ο ρατσισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η κοινωνική παθογένεια, η ανεργία, οι κοινωνικές αναταραχές, η διαφθορά στο Δημόσιο και πρόσφατα η κατάρρευση των χρηματοπιστωτικών συστημάτων που θεοποίησαν τις αξίες των κερδών και του χρήματος.

Βιώνουμε στον αιώνα μας διάφορες εκφάνσεις μιας πολύπλευρης κρίσης (οικολογικής, οικονομικής και κοινωνικής). Συνειδητοποιούμε καθημερινά την αναγκαιότητα του αναπροσανατολισμού της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στην κατεύθυνση της Αειφορίας. Ο άνθρωπος πρέπει να δει τον εαυτό του ως μέρος των οικοσυστημάτων και να αντιληφθεί ότι οι φυσικοί πόροι δεν είναι ανεξάντλητοι. Η διαχείρισή τους και γενικά ο οικονομικός προγραμματισμός πρέπει να βασίζονται στη γνώση της ικανότητας προς φέρειν τοπικά, εθνικά και παγκόσμια και στη μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των παραγωγικών δραστηριοτήτων, στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Η χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας και αντιρρυπαντικής τεχνολογίας συμβαδίζουν με αυτή την ανάγκη. Από την άλλη πλευρά είναι αναγκαία η καλλιέργεια του μέτρου στην καταναλωτική συμπεριφορά, η ενίσχυση του κράτους δικαίου και προνοίας, η άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, η παγίωση της δημοκρατίας, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προώθηση της αρχής της αλληλεγγύης στις σχέσεις των ανθρώπων και των λαών, η έμφαση στην πολιτιστική ανάπτυξη και η προώθηση ειρηνικών λύσεων στα διεθνή προβλήματα .

Σ' αυτό το πλαίσιο προσπαθούμε ως πολίτες και ως εκπαιδευτικοί όσο γίνεται πιο συγκροτημένα να συμβάλλουμε σε έναν κοινωνικό, οικονομικό, περιβαλλοντικό και πολιτιστικό αναπροσανατολισμό που θα δώσει ελπίδα για το αύριο της κοινωνίας μας.

Είναι απαραίτητο να γίνει μεγάλη προσπάθεια κυρίως σε ότι αφορά στην καλλιέργεια αξιακού προσανατολισμού που θα ξεκαθαρίζει ότι το χρήμα είναι μέσον για να ζήσουμε καλύτερα και ότι αυτό το καλύτερο σημαίνει οικολογική ισορροπία, κοινωνική δικαιοσύνη, αλληλεγγύη των ανθρώπων των κοινωνιών και των κρατών, ποιότητα ζωής και βιωσιμότητα ανάπτυξης. Η αλληλεγγύη αποτελεί βασική αξία της Αειφορίας και αφορά στη σχέση του ανθρώπου με τον άνθρωπο μέσα και μαζί με τη φύση. Είναι το όχημα της εξόδου από την περιβαλλοντική και κοινωνική κρίση που μπορεί να διασφαλίσει την ελευθερία, την ισότητα, την οικολογική βιωσιμότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη. Η οικολογική βιωσιμότητα αφορά στις σχέσεις μεταξύ κοινωνίας και φύσης και η κοινωνική δικαιοσύνη αφορά στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Σύμφωνα με τη διακήρυξη και τις προτάσεις της Διακυβερνητικής Διάσκεψης της Τιφλίδας για την ΠΕ (UNESCO, 1977), «Η αλληλεγγύη και η ειλικρίνεια στις σχέσεις των λαών πρέπει να αποτελέσουν τη βάση μιας νέας διεθνούς τάξης», «Η ΠΕ πρέπει να είναι σφαιρική, να λαμβάνει υπόψη τις ηθικές αξίες, να υιοθετεί την ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση και να προωθεί τη θεώρηση του αλληλένδετου του φυσικού περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος που δημιουργεί ο άνθρωπος», «Η ΠΕ πρέπει να είναι ανοιχτή στην κοινωνία και να συνδέει τον άνθρωπο με μια ενεργό διαδικασία επίλυσης προβλημάτων», «Οι βιολογικές και φυσικές πλευρές αποτελούν τη φυσική βάση του ανθρώπινου περιβάλλοντος ενώ οι κοινωνικοπολιτισμικές και οικονομικές διαστάσεις, καθώς και οι ηθικές αξίες, είναι αυτές που προσδιορίζουν τους προσανατολισμούς και τα μέσα, χάρη στα οποία ο άνθρωπος θα μπορέσει να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει καλύτερα τους φυσικούς πόρους για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του», «Πρωταρχικοί στόχοι της ΠΕ είναι να καταδείξει τη συνθετότητα του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, που οφείλεται στην αλληλεπίδραση των βιολογικών, φυσικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών πλευρών, καθώς και τις οικονομικές, πολιτικές και οικολογικές αλληλεξαρτήσεις των κρατών του σύγχρονου κόσμου».

Στη διακήρυξη της Διεθνούς Διάσκεψης της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνεται ότι η ΠΕ, όπως αναπτύχθηκε στο πλαίσιο των συστάσεων της Τιφλίδας και όπως έχει εξελιχθεί από τότε, ενασχολούμενη με όλο το εύρος των οικουμενικών θεμάτων που συμπεριλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη για τον 21ο αιώνα (Agenda 21) και στις κύριες διασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών, αναφέρεται επίσης και ως εκπαίδευση για την Αειφορία. Αυτό της επιτρέπει να αναφέρεται ως εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία (UNESCO, 1997). Στην ίδια Διάσκεψη αναφέρεται ότι ο επαναπροσανατολισμός του συνόλου της ΕΑ περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης σε όλες τις χώρες καθώς επίσης και ότι όλα τα γνωστικά αντικείμενα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών, οφείλουν να ασχοληθούν με θέματα σχετικά με το Περιβάλλον και την Αειφόρο ανάπτυξη χωρίς βέβαια να απωλέσουν τη χαρακτηριστική τους ταυτότητα.

Ειδικότερα στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα η ΠΕ αποτελούσε μέχρι σήμερα το βασικό πυλώνα της ΕΑ. Και τούτο γιατί η θεματολογία, η εφαρμογή των αρχών της διεπιστημονικότητας, της βιωματικής προσέγγισης, του ανοίγματος του σχολείου στην κοινωνία, της ομαδικής εργασίας, της καλλιέργειας του δημοκρατικού διαλόγου, της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και του περάσματος από τα λόγια στην πράξη, οι συνεργασίες με την τοπική κοινωνία και η συλλειτουργία των εμπλεκόμενων φορέων, υπηρετούν τον τελικό στόχο της Αειφορίας.

Οι θετικές πλευρές της Ελληνικής πραγματικότητας μας κάνουν αισιόδοξους και αξίζουν συγχαρητήρια σε όσους και όσες συνεισέφεραν ή συνεισφέρουν από οποιαδήποτε θέση στην πραγματοποίηση αυτού του μικρού θαύματος σε ένα προβληματικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι αρνητικές πτυχές όμως πρέπει να συγκεντρώσουν την προσοχή μας ώστε να μειωθούν τα λάθη και να έχουμε μεγαλύτερη εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα. Δεν είναι δυνατόν να μείνουμε ασυγκίνητοι από το πρόβλημα του μικρού ποσοστού των μαθητών που συμμετέχουν στα περιβαλλοντικά προγράμματα στη Β/θμια εκπαίδευση. Από μια σκοπιά πρόκειται και για στέρηση του δικαιώματος των παιδιών σε αυτής της μορφής την εκπαίδευση.

Θα αφήσουμε να χάνεται η δυνατότητα ΠΕ στο Λύκειο, σε ένα ηλικιακό επίπεδο που είναι πάρα πολύ κοντά στον αυριανό πολίτη που θα θέλαμε να είναι ενεργός και συμμετοχικός;

Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, παρά τα προβλήματά του, η ΠΕ έχει αναπτυχθεί σημαντικά και στην εξελικτική της πορεία έχει ενσωματώσει βασικές αρχές και αξίες της ΕΑ. Όμως η ΕΑ είναι ευρύτερο σύνολο προς το οποίο η ΠΕ έχει υποσυνολική σχέση.

Η σημερινή πραγματικότητα της ΠΕ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, παρουσιάζει αρκετές αρνητικές πτυχές στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην εφαρμογή, οι οποίες δημιουργούν εύλογες ανησυχίες για τη συνέχεια. Τέτοιες αρνητικές πτυχές είναι:

- η μη αναγνώριση της ΠΕ ως άμεσης προτεραιότητας στην εκπαιδευτική πολιτική του ΥΠΕΠΘ ιδιαίτερα κάτω από την πίεση των σύγχρονων πιέσεων που δέχεται η ανθρωπότητα από τις κλιματικές αλλαγές και τα οξύτατα περιβαλλοντικά προβλήματα
- η προβληματική Διοίκηση και Οργάνωση της ΠΕ
- η ανυπαρξία ενός ενισχυτικού για την εφαρμογή θεσμικού πλαισίου και ο πενιχρός προϋπολογισμός
- η δυσκολία εύρεσης χρόνου για ΠΕ στη Β/θμια μέσα στο πρόγραμμα του Σχολείου
- η μη πρόβλεψη οικονομικής στήριξης της ΠΕ από το 4^ο ΚΠΣ στα Σχολεία, και τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- η έλλειψη ΚΠΕ στη διοικητική περιφέρεια Αττικής
- η αμφίβολης αξιοπιστίας επιλογή του καταλληλότερου στελεχιακού δυναμικού και η ανυπαρξία κινήτρων
- ο χαλαρός προσανατολισμός στην ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο
- ο συγκεντρωτισμός στη Διοίκηση των ΚΠΕ και η μη ένταξή τους στα εξοπλιστικά προγράμματα του ΟΣΚ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το παράρτημα Αττικής, το οποίο εδρεύει στην Αργυρούπολη και καλύπτει όλη τη διοικητική περιφέρεια Αττικής (Υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς, Νομαρχίες Ανατολικής και Δυτικής Αττικής), είναι ιστορικά το πρώτο (ιδρύθηκε το 1992) και έχει το μεγαλύτερο αριθμό μελών από όλα τα παραρτήματα της χώρας. Εμπνεόμενοι από τον παραπάνω θεωρητικό προβληματισμό επιχειρήσαμε να κάνουμε πράξη μέσα από τις δράσεις μας την προσπάθεια για συμβολή σε μια Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην κατεύθυνση της Αειφορίας. Οι δράσεις μας ήταν όλες εθελοντικές και εκτός των εργασιακών μας υποχρεώσεων.

Συνεργαστήκαμε με εκπαιδευτικούς, σχολεία, Πανεπιστήμια, Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ΚΠΕ και Υπευθύνους ΠΕ. Παράλληλα προωθήσαμε τις απόψεις μας στο διάλογο με την αρμόδια Δ/ση του ΥΠΕΠΘ. Έτσι λοιπόν οι δράσεις του Παραρτήματός μας στο διάστημα από Ιούνιο 2007 μέχρι Ιούνιο 2008 ήταν οι εξής:

- Πέντε ενημερωτικές ομιλίες σε κοινό ενηλίκων για το Σαρωνικό κόλπο, την Αίγινα και την ΠΕ σε εκδηλώσεις του ομίλου UNESCO Πειραιά και νήσων (3.000 άτομα).

- Τριήμερο συνεργασίας με την ΜΚΟ «Οικολογική Δράση Ελληνικού» και παρουσιάσεις τριών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε μαθητές (Θάλασσα, Ανακύκλωση, Πράσινο - 250 μαθητές).
- Συμμετοχή στις συναντήσεις φορέων και στις συγκεντρώσεις των κατοίκων για τα θέματα της επέκτασης της περιφερειακής οδού Υμηττού (Δήμος Αργυρούπολης) και της απελευθέρωσης των παραλιών (Δήμος Ελληνικού).
- Συμμετοχή στις κινητοποιήσεις των τεσσάρων Δήμων για το Μητροπολιτικό πάρκο του Ελληνικού.
- Ημερίδα Παγκόσμιας ημέρας Περιβάλλοντος με το ΚΠΕ Αργυρούπολης (Προτάσεις δράσεων - συνεστίαση - μουσική).
- Τρεις παρουσιάσεις οικολογικού παραμυθιού και του πειράματος της ανακύκλωσης σε Δημοτικά Σχολεία (300 μαθητές) και μια παρουσίαση σε 60 εκπαιδευτικούς σε ημερίδα για την ανακύκλωση.
- Συμμετοχή στην οργάνωση και υλοποίηση του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου της ΠΕΕΚΠΕ στη Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Παρουσίαση πόστερ στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ με τις δράσεις του παραρτήματός μας.
- Ενημερωτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε Γυμνάσια και Λύκεια που δεν έκαναν Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.
- Πραγματοποίηση επιμορφωτικής ημερίδας στο Αμφιθέατρο του Βιολογικού τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών και εκπαιδευτική επίσκεψη στην Πάρνηθα σε συνεργασία με το Εργαστήριο Οικολογίας του Βιολογικού τμήματος (120 εκπαιδευτικοί).
- Έκδοση 500 τευχών του 8σέλιδου εντύπου «Άκρως Εκπαιδευτικό» με άρθρα των μελών της ΔΕ.
- Συμμετοχή στο θεματικό Δίκτυο των Δασικών Πυρκαγιών του ΚΠΕ Αργυρούπολης.
- Έκδοση εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή για τις Δασικές Πυρκαγιές, το οποίο διανεμήθηκε σε όλα τα μέλη μας αλλά και στα μέλη του θεματικού δικτύου.
- Συμμετοχή στη διευρυμένη συνεδρίαση του Κεντρικού ΔΣ της ΠΕΕΚΠΕ και των προέδρων των παραρτημάτων της χώρας.
- Συμμετοχή στην επιμορφωτική ημερίδα με θέμα τις κλιματικές αλλαγές του Περιβαλλοντικού Συλλόγου Περιστερίου και της Γ' Δ/σης Αθηνών. (204 άτομα)
- Συμμετοχή στη συνεδρίαση του Κεντρικού ΔΣ στη Νάουσα με θέμα τον απολογισμό του 3ου Συνεδρίου.
- Οργάνωση και υλοποίηση 2ήμερου επιμορφωτικού σεμιναρίου για 45 καθηγητές της Νίκαιας και της ευρύτερης περιοχής στο 11ο Γυμνάσιο Νικαίας.
- Συμμετοχή στο 7ο Φεστιβάλ οικολογικού κινηματογράφου (ECO CINEMA) του ΔΠΠΕ στον Πειραιά και παρακολούθηση ταινιών από 600 μαθητές Σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης.
- Βραδινή συνεστίαση κοπής πίτας και ενημέρωσης των μελών.
- Συμμετοχή στις εκδηλώσεις του αφιερώματος στο Περιβάλλον του Δήμου Πειραιά και του Ομίλου φίλων UNESCO στη Δημοτική Πινακοθήκη.
- Υποστήριξη των αιτημάτων της ΠΕΕΚΠΕ σε συνάντηση με τη Δ/τρια ΣΕΠΕΔ στο ΥΠΕΠΘ (ένταξη Σχολικών προγραμμάτων ΠΕ στο 4ο ΚΠΣ, ενίσχυση του αναλυτικού προγράμματος της Β/θμιας, νέα ΚΠΕ στην Αττική, κίνητρα στους εκπαιδευτικούς, κ.τ.λ.).

➤ 3 αποστολές (3 τεύχη) του περιοδικού της ΠΕΕΚΠΕ στα μέλη μας και έπεται η συνέχεια . . .

Όλες οι δράσεις είναι εθελοντικές και μοναδικό έσοδο της Ένωσης είναι οι συνδρομές των μελών μας. Αντίστοιχος προγραμματισμός εγκρίθηκε για τη νέα σχολική χρονιά.

Στο Πόστερ παρουσιάζονται, εκτός από αποσπάσματα κειμένων και αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες από τη δράση μας.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✓ Οι συνεργασίες με τις τοπικές κοινωνίες και τους φορείς έκφρασής τους στο τετράπτυχο κοινωνία - οικονομία - περιβάλλον - πολιτισμός είναι αποφασιστικής σημασίας διεργασίες για την επιτυχία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία γιατί συμβάλλουν στη δημιουργία προϋποθέσεων για αλλαγές στάσεων και συμμετοχικές συμπεριφορές.
- ✓ Η θεματολογία των συνεργασιών με εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς προκύπτει από ιεράρχηση προτεραιοτήτων που απασχολούν την περιοχή αναφοράς.
- ✓ Η προσπάθεια για ενδυνάμωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα αρνητικά σημεία που επισημάνθηκαν στο θεωρητικό πλαίσιο πρέπει να είναι οδηγός των δράσεων και διεκδικήσεων της ΠΕΕΚΠΕ.
- ✓ Η κραυγαλέα πληθυσμιακή αναντιστοιχία αριθμού ΚΠΕ στη Νομαρχία Αθηνών σε σχέση με άλλους νομούς της χώρας υποβαθμίζει την ΠΕ στο λεκανοπέδιο.
- ✓ Οι συνενυρέσεις κοινωνικοπολιτιστικού χαρακτήρα ενδυναμώνουν το συνεκτικό πλαίσιο συνεργασίας και επικοινωνίας των μελών.
- ✓ Οι επιτυχημένες εκπαιδευτικές, επιμορφωτικές, κοινωνικές δράσεις τονώνουν την εμπιστοσύνη και τη συμμετοχικότητα των μελών, καταξιώνουν την Ένωση και προσελκύουν νέες συνεργασίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Για τη συγγραφή του κειμένου χρησιμοποιήθηκαν πηγές όπως τα πρακτικά των τριών προηγούμενων συνεδρίων της ΠΕΕΚΠΕ και εισηγήσεις του τότε Προέδρου, κείμενα Υπουργικών Αποφάσεων και Εγκυκλίων του ΥΠΕΠΘ που αφορούν στην ΠΕ, Υπόμνημα της ΔΕ προς τη Δ/ση σπουδών ΥΠΕΠΘ, Αποφάσεις συνεδριάσεων της ΔΕ ΠΕΕΚΠΕ Αττικής και βιβλιογραφία όπως:

Αριανούτσου Μ.-Φαραγγιάκης Γ. (1996), *ΠΕ στα χερσαία οικοσυστήματα της Ελλάδας*, ΥΠΕΧΩΔΕ.

Σκούλλος Μ. (2004), *Περιβαλλοντική Εκπ/ση και Εκπ/ση για την Αειφορία*, 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ.

Φαραγγιάκης Γ. (1996), «*Η πολιτική της Δ/σης Σπουδών Β/θμιας Εκπ/σης του ΥΠΕΠΘ στην ΠΕ*» - *Οικολογία-Κοινωνία-Εκπαίδευση*, Νέα Σύνορα-Λιβάνη.

Φαραγγιάκης Γ. - Σπανού Μ. (2006), *Εκπαίδευση για την Αειφορία και ΠΕ στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*, 2^ο Συνέδριο ΣΠΠΕ.

Φλογαίτη Ε. (2006), *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία*, Ελληνικά Γράμματα.